

Redegørelse nr. R 22 (31/5 2016)

Folketinget 2015-16

Skriftlig redegørelse

(Redegørelsen er optrykt i den ordlyd, hvori den er modtaget).

Redegørelse af 31/5 16 om indsatsen mod terrorisme.

(Redegørelse nr. R 22).

Udenrigsministeren (Kristian Jensen):

FORORD

Gennem en årrække har Danmark – ligesom flere andre lande – stået over for en stigende og alvorlig terrortrussel. Det så vi desværre med terrorangrebene i Paris og København i 2015 og i Bruxelles i 2016, samt mange andre steder verden, hvor uskyldige og forsvarsløse mennesker blev dræbt eller såret.

Derfor har regeringen bl.a. med flerårsaftalen om politiets og anklagemyndighedens økonomi i 2016-2019 sammen med et bredt flertal i Folketinget sikret, at politiet i de kommende fire år får tilført 1,9 mia. kr. ekstra, så Danmark får det hidtil stærkeste værn mod terror.

Myndighederne har fået nye værktøjer til at sætte ind over for rekruttering til væbnede konflikter i udlandet, herunder mulighed for pasinddragelse og meddelelse af udrejseforbud med henblik på at forhindre personer i at rejse til Syrien og Irak for at deltage i kamphandlingerne. Endvidere er bestemmelserne i straffeloven om landsforræderi blevet skærpet.

Desuden har både PET og FE fået nye redskaber til at styrke indsatsen mod terror. Der er bl.a. skabt hjemmel til, at PET kan få adgang til relevante oplysninger, som flyselskaberne har om deres passagerer, med henblik på at forebygge, spore og efterforske terrorhandlinger, og hjemmel til at FE kan indhente oplysninger om danske ekstremister – navnlig fremmedkrigere – i udlandet.

Samtidig er der som opfølgning på evalueringen af myndighedernes indsats i forbindelse med terrorangrebene i København den 14.-15. februar 2015 blevet iværksat nye tiltag og tilpasninger af beredskabet.

En af hjørnesteenene i forebyggelsen af radikaliserings og ekstremisme i Danmark er et bredt tværsektorielt myndighedsamarbejde både på lokalt og nationalt niveau. Landets kommuner og politiet løfter en central del af den forebyggende indsats som led i det generelle kriminalitetsforebyggende SSP-samarbejde, og den lokale indsats understøttes fra nationalt hold af Styrelsen for International Rekruttering og Integration og PET. Med afsæt i en bred politisk aftale fra januar 2015 er indsatsen til forebyggelse af radikaliserings og ekstremisme styrket.

I det internationale spor skal Danmark fortsat deltage i den internationale koalition mod ISIL og bidrage civilt og militært til bekæmpelsen af terrororganisationen. Samtidig mener regeringen fortsat, at langsigtet forebyggelse af den globale terrortrussel kræver civile instrumenter som konfliktløsning, økonomisk udvikling, stabilisering og demokratisk udvikling. Her er multilateralt samarbejde, jobskabelse og re-

spekt for menneskerettigheder kernebegreber for Danmark og for den internationale indsats. I frontlinjestaterne i kampen mod ISIL - såsom Jordan og Libanon – søger vi bl.a. at øge modstandskraften over for ekstremistiske strømninger og opfattelser i lokalmiljøer ved at målrette indsatsen mod sårbare og modtagelige grupper. Og vi kan blive endnu bedre til at sætte alle danske instrumenter og erfaringer i spil – både statslige, kommunale og private.

Regeringen vil til enhver tid forsvare Danmark og sikre borgernes tryghed. Vi vil værne om vores frihed og beskytte vores samfund og demokrati. Det gør vi bedst ved at undgå, at personer i Danmark og i udlandet udvikler sig til terrorister. Det er således nødvendigt at supplere operative foranstaltninger, som er rettet mod terror og voldelig ekstremisme, med en effektiv forebyggende indsats.

RESUMÉ

Regeringen tager fortsat alle nødvendige skridt for at forhindre gennemførelsen af terrorhandlinger mod Danmark. Dette års terrorredgørelse handler om udviklingen i det nationale og internationale samarbejde, og hvilke tiltag regeringen har iværksat i 2015 og i starten af 2016 for at imødegå terrortrusslen. Disse omhandler både lovgivnings- og beredskabsmæssige tiltag samt forebyggende indsatser, herunder i det internationale spor.

I lovgivningssporet er der bl.a. sket det, at Folketinget i december 2015 vedtog en ny strafbestemmelse om at tilslutte sig en fjendtlig væbnet styrke og om hvervning til en fjendtlig væbnet styrke.

Hertil kommer PNR-loven (Passenger Name Record), som giver mulighed for, at PET indhenter PNR-oplysningerne via SKAT med henblik på at forebygge, spore og efterforske terrorhandlinger.

Med flerårsaftalen om politiets og anklagemyndighedens økonomi i 2016-2019 har regeringen sammen med et bredt flertal i Folketinget sikret, at politiet i de kommende fire år får tilført 1,9 mia. kr. ekstra, så Danmark får det hidtil stærkeste værn mod terror.

Aftaleparterne bag flerårsaftalen er enige om at styrke terrorberedskabet ved at gennemføre de anbefalinger, som Rigspolitiet og PET kom med i forlængelse af terrorangrebene i København den 14. og 15. februar 2015. Derudover videreføres initiativerne fra den tidligere regerings udspil »Et stærkt værn mod terror« fra februar 2015.

I 2015 blev der indgået en politisk aftale om at styrke FE's indsats mod terror med 415 mio. kr. i perioden 2015-2018. De øgede ressourcer anvendes til en styrkelse af bl.a. FE's elektroniske og fysiske indhentning, en styrkelse af FE's evne til at behandle og analysere indhentede data samt yderligere styrkelse af FE's samarbejde med PET og med udenlandske efterretningstjenester.

I tillæg til den ressourcemæssige styrkelse vedtog et bredt flertal i Folketinget i december 2015 en ændring af lov om Forsvarets Efterretningstjeneste. Lovændringen er et centralt

element i den styrkede indsats mod terror og har til formål at styrke FE's indsats på området. Med lovændringen styrkes FE's muligheder for at indhente oplysninger om danske ekstremister – navnlig fremmedkrigere – i udlandet, der deltager i aktiviteter, som kan indebære eller forøge en terrortrussel mod Danmark og danske interesser. Herved sikres, at de danske efterretningskapaciteter på området udnyttes bedst muligt og mest effektivt til gavn for Danmark og danske interesser.

Endelig fremsatte forsvarsministeren den 31. marts 2016 et forslag til ændring af beredskabsloven m.fl., der bl.a. præciserer, at redningsberedskabets opgavesæt også omfatter indsats ved terrorhandling – i tillæg til indsats ved ulykker og katastrofer, herunder krigshandlinger.

I Danmark er der opbygget et solidt myndighedssamarbejde på tværs af sektorer om forebyggelse af radikaliserings og ekstremisme. Som led i udmøntningen af satspuljeaftalen for 2015 blev der afsat midler til en styrket indsats til forebyggelse af radikaliserings og ekstremisme. Formålet med indsatsen er at styrke forebyggelsen overfor personer, der er i risiko for radikaliserings, og at styrke exitindsatserne for personer, der har brug for hjælp til at forlade ekstremistiske miljøer. Der er iværksat en række initiativer, der skal styrke den kommunale forebyggelsesindsats, sikre opkvalificering af fagfolk med borgerkontakt og medvirke til mobilisering af civilsamfundet. Der er blandt andet etableret et landsækkende specialiseret mentorkorps, et exitcenter og en national hotline for forældre og pårørende. Tillige er serviceloven ændret, så kommuner nu kan yde målrettet rådgivning til personer over 18 år, som er i risiko for radikaliserings eller har brug for hjælp til at forlade ekstremistiske miljøer.

Internationalt har Danmark siden 2014 været en del af den amerikansk-ledede koalition mod ISIL, hvor flere end 65 partnere deltager. I 2014/2015 har Danmark haft udsendt F-16 kampfly og transportfly til Irak. Desuden har Danmark i 2015/2016 bidraget med en mobil radar på Al Asad basen i Irak og bidraget til træning af irakiske styrker. Senest har Folketinget den 19. april 2016 besluttet at sende et yderligere militært bidrag til støtte for indsatsen mod ISIL i Irak og Syrien. Bidraget omfatter et F-16 kampflybidrag, et styrkebidrag omfattende specialoperationsstyrker og et C-130J transportflybidrag.

I det internationale arbejde blev midler fra regeringens Freds- og Stabiliseringsfond i 2015 og starten af 2016 anvendt til indsatser for bl.a. forebyggelse og bekæmpelse af terrorisme. Der er tale om indsatser, som trækker på kompetencer på tværs af de deltagende myndigheder, herunder Udlændingeregistrations- og Boligministeriet (UIBM), PET, Rigspolitiet, Kriminalforsorgen og Forsvaret.

1. UDVIKLINGSTRÆK I DEN INTERNATIONALE TERRORISME OG TRUSLEN MOD DANMARK

Generelle udviklingstræk

Det globale trusselsbillede er dynamisk og præget af nye tendenser og udfordringer. Der er det seneste år sket en markant stigning i antallet af terrorangreb og angrebsforsøg mod Vesten motiveret af militant islamisme. De fleste er simple angreb gennemført af enkeltpersoner eller mindre grupper og med begrænset skadevirkning. Terrorangrebene i Paris den 13. november 2015 og i Bruxelles den 22. marts 2016 har vist, at der tillige er en trussel fra mere komplekse angreb, hvor der dræbes mange civile.

De væsentligste faktorer i trusselsbilledet udgøres af konflikten i Syrien og Irak og af gruppen, der kalder sig Den Islamiske Stat i Irak og Levanten (ISIL)¹. ISIL har opnået stigende opbakning fra militante islamister og militant islamistiske grupper i en række lande i Mellemøsten, Asien, Afrika og Kaukasus og blandt militante islamister i Vesten.

Konflikten i Syrien og Irak har i en årrække tiltrukket et stort antal fremmedkrigere, særligt fra Mellemøsten og Nordafrika, men også Europa. Når disse personer vender hjem, kan de udgøre en betydelig terrortrussel i deres hjemlande. Situationen i Syrien og Irak har givet erfarne militante islamister i grupper som ISIL og al-Qaida mulighed for at planlægge angreb mod Vesten. Indsatsen fra den internationale koalition har dog presset ISIL, der har mistet terræn i Syrien og Irak.

Militant islamistiske grupper, herunder grupper med forbindelse til al-Qaida, har herudover fået større spillerum i lande som Afghanistan, Libyen og Yemen, og er aktive i flere lande i Nord-, Vest- og Østafrika.

Militant islamistisk propaganda udbredes globalt på sociale medier og opfordrer til angreb mod mål i Vesten eller mod vestlige mål i ikke-vestlige lande. ISIL vil i stigende grad søge at ramme mål i lande, der deltager i den internationale koalition, herunder lande i Europa. ISIL-sympatisører i Europa kan anvendes i forbindelse med facilitering, planlægning og gennemførelse af terrorangreb.

Militant islamistiske grupper kan med falske eller stjalne dokumenter bruge almindelige rejseruter, men også ruter, der benyttes af flygtninge og migranter, til at sende personer til Europa. Det er herudover vurderingen, at der blandt de flygtninge og migranter, der kommer til Europa, kan være enkeltpersoner, der sympatiserer med eller kan påvirkes af militant islamisme, men som ikke har tilknytning til militant islamistiske grupper.

Truslen mod Danmark

Terrortruslen mod Danmark er fortsat alvorlig. Det betyder, at der er personer, som har intention om og kapacitet til at begå terrorangreb i Danmark. Angreb kan finde sted, uden at der på forhånd foreligger efterretningsmæssige indikationer herpå. Risikoen for at blive offer for et terrorangreb i Danmark er dog fortsat begrænset. Terrortruslen kommer i første række fra militant islamisme.

De væsentligste faktorer i trusselsbilledet er konflikten i Syrien og Irak og ISIL. Gruppens propaganda kan påvirke personer i Danmark til at begå terror eller til at rejse til Syrien og/eller Irak for at tilslutte sig gruppen. Gruppen kan desuden dirigere angreb rettet mod Danmark.

Simple angreb gennemført af mindre grupper eller enkeltpersoner, der ikke har været udrejst, vurderes at udgøre den mest sandsynlige form for terrorangreb i Danmark. Kapacitet opnået f.eks. i kriminelle miljøer kan øge effekten af et angreb. Samtidig har ISIL vist sig i stand til at udføre relativt komplekse terrorangreb i Vesten. Der vil også i Danmark kunne gennemføres angreb med flere angribere og mod flere mål, herunder civile. Tilstedeværelsen af personer fra Danmark hos ISIL i Syrien og/eller Irak kan bidrage til angrebsplanlægning mod Danmark.

Antallet af personer fra Danmark, der vælger at rejse til Syrien og/eller Irak, er faldende. De fleste udrejste tilslutter

¹ Gruppen kalder sig Den Islamiske Stat (IS). Gruppen benævnes også ISIS (Den Islamiske Stat i Irak og Syrien), ligesom også den arabiske forkortelse Da'esh anvendes.

sig ISIL. Dette kan øge deres radikaliserings og voldsparathed og dermed truslen fra dem, hvis de vender hjem.

Den stigende fokus på flygtninge og migranter blandt personer med tilknytning til politisk ekstremistiske miljøer eller med ekstremistiske sympatier kan øge truslen mod asylcentre, flygtninge og migranter samt berørte myndigheder i Danmark.

Der henvises i øvrigt til Vurdering af Terrortruslen mod Danmark på www.pet.dk og Efterretningsmæssig Risikovurdering 2015 på www.fe-ddis.dk.

2. DET DANSKE SAMFUNDS INDSATS OG BEREDSKAB MOD TERRORISME

Radikalisering og voldelig ekstremisme udgør i stigende grad en udfordring for vores fælles sikkerhed og vores demokratiske samfundsform og værdier. Regeringen har betydelig fokus på at styrke indsatsen mod radikaliserings og rekruttering til terrorisme. Der skal være en konsekvent retshåndhævelse i forhold til de ekstremistiske miljøer. Samtidig skal der være fokus på både forebyggelsesindsatsen over for personer, som er i risiko for at blive en del af ekstremistiske miljøer, og exit-indsatsen i forhold til personer, som allerede er en del af disse miljøer, men ønsker at forlade dem. Endelig vil regeringen styrke indsatsen i forhold til fremmedkrigere og adressere de særlige udfordringer, der relaterer sig til bl.a. radikaliserings via internettet og radikaliseringsindsatsen i fængslerne.

Regeringen tager alle relevante skridt for at minimere risikoen for gennemførelse af terrorhandlinger mod Danmark. Det omhandler både lovgivnings- og beredskabsmæssige tiltag samt forebyggende indsats.

Ny lovgivning vedrørende sektionering af radikaliserede indsatte i fængsler mv.

Som led i indsatsen mod radikaliserings i fængslerne har Folketinget vedtaget regeringens forslag om ændring af retsplejeloven vedrørende udveksling af oplysninger mellem myndigheder, som trådte i kraft den 1. marts 2016. Med lovændringen styrkes myndighedssamarbejdet i forhold til udveksling af oplysninger om tegn på radikaliserings og ekstremisme. Ligeledes blev straffuldbyrdslovens regler om placering af radikaliserede og ekstremistiske indsatte i fængsler mv. ændret den 1. marts 2016, så Kriminalforsorgen har bedre muligheder for at placere radikaliserede og ekstremistiske indsatte i fængslerne på en sådan måde, at de pågældendes adgang til at påvirke andre indsatte til ekstremistiske handlinger begrænses mest muligt.

Fremmedkrigere

Fremmedkrigere risikerer fremover fængsel i op til livstid for at tilslutte sig en fjendtlig væbnet styrke i f.eks. Syrien eller Irak. Det besluttede et enigt Folketing, som den 15. december 2015 vedtog regeringens lovforslag om landsforræderi. Samtidig kan hvervning til eller opfordring til at tilslutte sig en fjendtlig væbnet styrke udløse op til 16 års fængsel.

Regeringen har i april 2016 fremsat et lovforslag, som skærper straffen for at lade sig hverve til terrorisme og for i øvrigt at fremme virksomheden for en terrororganisation, når det sker i forbindelse med tilslutning til en væbnet styrke. Det foreslås, at straffen i sådanne tilfælde skal være op til 16 års fængsel.

Samtidig foreslås det at give mulighed for at indføre et forbud mod uden forudgående tilladelse at indrejse og opholde

sig i bestemte områder, hvor en terrororganisation er part i en væbnet konflikt.

Som led i indsatsen mod fremmedkrigere nedsatte regeringen i juli 2015 en særlig indsatsgruppe for at optimere muligheden for at retsforfølge fremmedkrigere. Indsatsgruppen består af Rigspolitiet, Rigsadvokaten, Københavns Politi, Statsadvokaten i København og PET. Indsatsgruppen drøfter løbende konkrete sager og problemstillinger samt eventuel koordination af tiltag.

Et bredt flertal i Folketinget vedtog i december 2015 en ændring af lov om Forsvarets Efterretningsstjeneste, som styrker FE's muligheder for at indhente oplysninger om danske ekstremister – navnlig fremmedkrigere – i udlandet, der deltager i aktiviteter, som kan indebære eller forøge en terrortrussel mod Danmark og danske interesser. Herved sikres, at de danske efterretningskapaciteter på området udnyttes bedst muligt og mest effektivt til gavn for Danmark og danske interesser.

Paslov

Ændringen af pasloven trådte i kraft den 1. marts 2015 og indebærer bl.a., at politiet har beføjelse til at nægte at udstede pas eller inddrage et allerede udstedt pas og meddele udrejseforbud til danske statsborgere, der har til hensigt at udrejse for at deltage i en væbnet konflikt i udlandet. Det vil samtidig kunne få opholdsretslige konsekvenser for herboende udlændinge, hvis de deltager i en væbnet konflikt i udlandet. Derudover er der med lovforslagets vedtagelse blevet foretaget en mindre ændring i retsplejeloven i relation til indgreb i meddelelseshemmeligheden i sager om tilhold, opholdsforbud og bortvisning.

PNR (Passenger Name Record)

Den 21. december 2015 vedtog Folketinget regeringens lovforslag om PET's adgang til PNR-oplysninger om flypassagerer i terrørsager og SKAT's håndtering af oplysninger om flypassagerer i forbindelse med toldkontrol. Loven giver mulighed for, at PET indhenter PNR-oplysningerne via SKAT med henblik på at forebygge, spore og efterforske terrorhandlinger.

Ændring af lovgivningen om udveksling af oplysninger mellem myndigheder

Ved en ændring af retsplejeloven, der trådte i kraft den 1. marts 2016, er der skabt udtrykkelig hjemmel i retsplejeloven til, at kriminalforsorgen, de sociale myndigheder og politiet (KSP-samarbejdet) kan udveksle oplysninger om tegn på radikaliserings og ekstremisme også i forhold til personer, der løslades fra varetægtsfængsling.

Styrkelse af politiets terrorberedskab

I umiddelbar forlængelse af terrorangrebene i Frankrig den 7.-9. januar 2015 iværksatte Rigspolitiet en gennemgang af, hvilken organisationsmæssig læring der kunne udtrages af begivenhederne i Frankrig med hensyn til den beredskabsmæssige og efterforskningsmæssige kapacitet til at håndtere en tilsvarende hændelse i Danmark.

Gennemgangen af begivenhederne i Frankrig blev også udgangspunkt for en række andre læringspunkter og politiske drøftelser om styrkelse af det samlede beredskab mod terror, der blev udmøntet i den tidligere regerings oplæg »Et stærkt værn mod terror«.

I kølvandet på terrorangrebene den 14.-15. februar 2015 i København blev der udarbejdet en politimæssig evaluering af hændelsesforløbet og myndighedssamarbejdet.

Helt overordnet viste evalueringen, at politiet var forbedret på, at en terrorhændelse kunne indtræffe, og at der op til begivenhederne den 14.-15. februar 2015 var gennemført en række initiativer, som havde til formål at styrke dansk politis operative parathed, hvis et terrorangreb skulle indtræffe. Dette omfatter bl.a. en strategi, der fastsætter minimumsstandarder for responstider og bemanning af centrale funktioner i forhold til politiets håndtering af større, uvarslede hændelser, beredskabsmæssig døgnbemanning i Rigspolitiet og særlige reaktionspatruljer med medarbejdere med særlige kompetencer, udrustning og bevæbning. Reaktionspatruljer var forud for terrorangrebene i København den 14.-15. februar 2015 implementeret i bl.a. Københavns Politi, Nordsjællands Politi og Københavns Vestegns Politi. Reaktionspatruljerne fra disse politikredse blev anvendt i forbindelse med terrorangrebene i København.

Som opfølgning på evalueringsrapporten nedsatte Rigspolitiet en række arbejdsgrupper, der havde til opgave at fremkomme med gennemarbejdede forslag til, hvordan politiet kunne styrkes inden for de enkelte læringspunkter i evalueringsrapporten.

Flerårsaftalen om politiets og anklagemyndighedens økonomi i 2016-2019

Med flerårsaftalen om politiets og anklagemyndighedens økonomi i 2016-2019, der blev indgået november 2015 sker der en markant styrkelse af indsatsen mod terror. Styrkelsen sker ved at gennemføre de anbefalinger, som Rigspolitiet og PET kom med i forlængelse af terrorangrebene i København den 14. og 15. februar 2015. Med aftalen sættes der midler af til en styrkelse af bevogtnings- og beredskabskapaciteten i politiet, en styrkelse af PET's kapacitet til personbeskyttelse, etablering af døgnbemandede situations- og operationscentre, en styrkelse af PET's operations- og efterretningskapacitet og bedre og mere materiel til bevogtning, indsats og beskyttelse. Derudover videreføres initiativerne fra den tidligere regerings udspil »Et stærkt værn mod terror« fra februar 2015, hvilket bl.a. inkluderer en øget it- og analysekapacitet hos Rigspolitiet og PET og en udvidelse af PET's aktionsstyrke og livvagtsstyrke. Udgifterne forbundet med initiativerne udgør ca. 600 mio. kr. årligt.

Terrorismerelevante domme og væresende sager

En 54-årig mand blev ved Østre Landsrets dom af 1. juli 2015 fundet skyldig i at have fremmet virksomheden for al-Qaida og andre terrororganisationer. Den pågældende havde bl.a. været ansvarlig for at udarbejde og udsprede en lang række bøger, tekster, videoer og budskaber, der på vegne af terrororganisationer og kendte terrorister opfordrede til væbnet jihad – hellig krig. Han blev idømt fire års fængsel, ligesom retten fandt, at han skulle have frakendt sit danske statsborgerskab og udvises af Danmark. Dommen er indbragt for Højesteret, der senere i år skal tage stilling til spørgsmålet om frakendelse af statsborgerskab og udvisning.

En 22-årig mand blev ved Retten i Hillerød den 4. juni 2015 fundet skyldig i at have billiget angrebet på Charlie Hebdo den 7. januar 2015. Han blev straffet med fængsel i 6 måneder. Pågældende blev samtidig frifundet for terrortrusler ved at have råbt ud i fængselsgården fra et vindue i sin fængselscelle: »IS, IS, Islamisk Stat, se bare Paris, Kurt

Westergaard, det er dig næste gang«. Ved dom af 8. januar 2016 stadfæstede Østre Landsret i det hele byrettens dom.

En 33-årig mand blev ved Retten på Frederiksbergs dom af 20. januar 2016 fundet skyldig i at have fremsat terrortrusler via Facebook. Han havde bl.a. i perioden fra november 2014 til februar 2015 udsendt en række opslag, som indeholdt trusler om at slå »blasfemister« og vantro ihjel, ligesom han udtalte, at han gik ind for terror og følte sig klar til at begå terrorrelaterede handlinger. Pågældende blev dømt til behandling på en psykiatrisk afdeling og udvist af Danmark for bestandig.

10 personer blev ved Københavns Byrets dom af 22. oktober 2014 frifundet for omfattende terrorfinansiering. Sagen drejede sig om de tiltaltes indsamling i Danmark i perioden 2009-2012 af ikke under 4 mio. kr. årligt til terrororganisationen PKK, samt for nogle af de tiltaltes vedkommende formidling af penge indsamlet i en række andre europæiske lande til PKK, et beløb i størrelsesordenen 130 mio. kr. Dommen er af anklagemyndigheden anket til Østre Landsret, som forventes at afsige kendelse i skyldsspørgsmålet den 8. juni 2016.

Ved anklageskrift af 15. december 2015 blev der rejst tiltale mod en 23-årig mand for at have ladet sig hverve til at begå terror. Den pågældende er blandt andet tiltalt for at være indrejst i Syrien, hvor han tilsluttede sig terrororganisationen ISIL. Han er endvidere tiltalt for at have planlagt en ny rejse til Syrien for at tilslutte sig ISIL. Rejsen blev imidlertid forhindret af politiet, som anholdt ham før afrejsen. Endelig er han tiltalt for forsøg på terrorfinansiering, idet han efter anklagemyndighedens opfattelse havde til hensigt at tage 20.000 kr. med til ISIL i Syrien. Sagen forventes afsluttet ved Retten i Glostrup den 22. juni 2016.

Fire personer er ved anklageskrift af 1. marts 2016 tiltalt for medvirken til terror i forbindelse med angrebet ved Københavns Synagoge i februar 2015. Sagen blev indledt ved Københavns Byret den 10. marts 2016, og der forventes at falde dom i efteråret.

Forebyggelse af radikaliserings og ekstremisme

I Danmark er der opbygget et tværsektorielt samarbejde om forebyggelse af radikaliserings og ekstremisme, herunder et tæt samarbejde mellem Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet, Justitsministeriet, Styrelsen for International Rekruttering og Integration (SIRI), PET, Kriminalforsorgen, samt politikredse og kommuner.

En central del af forebyggelsesindsatsen løftes af kommunale fagpersoner og landets politikredse som led i det generelle kriminalitetsforebyggende arbejde i regi af SSP-samarbejdet mellem skole, sociale myndigheder og politi. Udvalgte SSP-medarbejdere er opkvalificeret med viden om radikaliserings og ekstremisme, og i landets 12 politikredse er der etableret regionale netværk eller info-huse, hvor lokale myndigheds personer kan få rådgivning om forebyggelse af radikaliserings og ekstremisme.

Der er endvidere sket opkvalificering af medarbejdere i psykiatrien, de sociale myndigheder og politiet som led i det såkaldte PSP-samarbejde, der har til formål at forebygge kriminalitet blandt udsatte borgere med psykiske vanskeligheder. Opkvalificeringen har til formål at sætte medarbejderne bedre i stand til at gribe ind, hvis en borger viser tegn på radikaliserings. Endelig varetages forebyggelse inden for det såkaldte KSP-samarbejde mellem kriminalforsorgen, de sociale myndigheder og politiet. Formålet med dette samarbejde er at skabe en koordineret indsats over for personer, der løslades fra fængsel mv.

Det lokale myndighedssamarbejde understøttes fra nationalt hold i samarbejde mellem Styrelsen for International Rekruttering og Integration og PET.

Styrelsen for International Rekruttering og Integration understøtter og rådgiver kommunerne i forhold til tilrettelæggelse og organisering af tidlige sociale indsatser til forebyggelse af ekstremisme samt udarbejdelse af lokale handleplaner. Styrelsen gennemfører desuden længerevarende rådgivnings- og samarbejdsforløb med udvalgte kommuner, der oplever særlige problemer med ekstremisme.

Forebyggelsescentret i PET yder rådgivning om radikaliserings- og særligt fokus på voldelig ekstremisme og gennemfører forebyggende samtaler med personer, der befinder sig i ekstremistiske miljøer. Desuden arbejder PET gennem sin outreach-indsats med at inddrage lokalsamfunds- og civilsamfundsaktører i en forebyggende indsats.

Med satspuljeaftalen for 2015 blev der afsat 60,9 mio. kr. i perioden 2015-2018 til en styrket forebyggelse af radikaliserings- og ekstremisme. Formålet med indsatsen er dels at styrke forebyggelsen overfor personer, der er i risiko for radikaliserings- og dels at styrke exitindsatserne for personer, der har brug for hjælp til at forlade ekstremistiske miljøer. Der er afsat midler til i alt 19 initiativer fordelt på tre indsatsområder: styrket kommunal indsats og opkvalificering af fagfolk, udvikling af nye værktøjer til forebyggelse og exit, mobilisering af civilsamfund og lokalmiljøer samt en evaluering af indsatsen. Udmøntningen af satspuljeaftalens initiativer koordineres af Udlændinge, Integrations- og Boligministeriet og Justitsministeriet.

Med afsæt i satspuljeaftalen er der gennemført en ændring af serviceloven, så kommunerne nu har fået mulighed for at yde målrettet rådgivning og udføre kontaktskabende arbejde overfor personer over 18 år, som er i risiko for radikaliserings- eller har brug for hjælp til at forlade ekstremistiske miljøer. Lov nr. 1576 af 15. december 2015 om ændring af lov om social service (målrettet rådgivning til voksne i risiko for radikaliserings- eller som ønsker at forlade ekstremistiske miljøer) trådte i kraft den 1. januar 2016.

Den strategiske rådgivning i forhold til kommunernes forebyggelsesindsats er ligeledes styrket, og der er etableret et nationalt udrykningsteam med deltagelse af Styrelsen for International Rekruttering og Integration og PET, som ved akutte udfordringer, der knytter sig til radikaliserings- og rekruttering til væbnede konflikter i udlandet, kan rykke ud og rådgive kommuner med henblik på at igangsætte en hurtig og effektiv indsats.

Et landsdækkende specialiseret mentorkorps er under etablering, så de kommuner, der ikke selv råder over mentorer, har mulighed for at benytte en uddannet mentor mod betaling, når der er behov for en indsats. Derudover er der igangsat opkvalificering af fagpersoner, der i deres daglige arbejde har tæt borgerkontakt, så de får viden om forebyggelse af radikaliserings- og ekstremisme samt handlemuligheder i konkrete sager. Op til 3.000 fagpersoner opkvalificeres over en fire-årig periode. Det drejer sig om fx lærere, boligsociale medarbejdere, ansatte i jobcentre, klubber og på asylcentre samt medarbejdere i Kriminalforsorgen og medarbejdere i PSP-samarbejdet.

Derudover er der som led i satspuljeaftalen afsat midler til en række initiativer, som har til formål at øge mobiliseringen af civilsamfund og lokalmiljøer i indsatsen mod radikaliserings- og ekstremisme. Det omfatter blandt andet et styrket fokus på forældreinddragelse gennem uddannelse af forældrecoaches og etablering af pårørendenetværk. Der er endvidere etableret en ny

national hotline, hvor forældre, pårørende og andre kan få råd og vejledning, hvis de er bekymrede for, at et barn, pårørende eller bekendt er i risiko for radikaliserings- og ekstremisme. Endelig er der fokus på at understøtte lokale myndigheders samarbejde med lokale foreninger og en styrkelse af PET's outreach-arbejde.

Forebyggelsesindsatsen suppleres med exitindsatser, som er målrettet personer, der søger hjælp til at komme ud af ekstremistiske miljøer. PET varetager exit-indsatsen overfor personer, hvor der vurderes at være et skærpet sikkerhedshensyn, eller hvor personen allerede er dømt for kriminalitet relateret til terrorisme. Indsatsens formål er at påvirke personers adfærd, og midlet er først og fremmest samtaler på frivillig basis med specialuddannede exit-konduktører med henblik på at motivere til at afstå fra kriminalitet relateret til terrorisme og forlade det radikale miljø.

Som led i udmøntningen af satspuljeaftalen for 2015 er der i regi af et NGO-drevet center etableret exit-understøttende tilbud, hvor borgere, der ønsker hjælp til at forlade ekstremistiske miljøer, kan modtage rådgivning og vejledning kombineret med støtte til afklaring af f.eks. uddannelse og beskæftigelse.

Herudover er der på baggrund af en kortlægning af indsatsen mod radikaliserings- og ekstremisme i fængsler gennemført af Justitsministeriet i efteråret 2015, identificeret og iværksat en række nye initiativer, der skal styrke indsatsen mod radikaliserings- og ekstremisme i fængsler mv. Der er i den forbindelse indført ny lovgivning om bl.a. mulighed for sanktionering af indsatte og styrket udveksling af oplysninger mellem myndigheder.

Med henblik på at styrke indsatsen mod radikaliserings- og ekstremisme i fængslerne mv., er der gennemført en udvidelse af KSP-samarbejdet med henblik på udveksling af oplysninger mellem myndigheder og tilvejebragt en hjemmel til sektionering af radikaliserede og ekstremistiske indsatte.

Initiativer til forebyggelse af radikaliserings- og ekstremisme via internettet og sociale medier

Terrorgruppers og ekstremistiske miljøers offensive, strategiske brug af lettilgængelige sociale medier har øget risikoen for, at søgende og påvirkelige personer kommer i kontakt med ekstremistiske personer og grupperinger.

Indsatsen mod online-radikaliserings- og ekstremisme bygger på en flerstrengt strategi, der tager sigte på at hindre udbredelsen af ekstremistisk propaganda, at ruste børn og unge til at navigere på nettet og sociale medier og endelig at mindske ekstremistiske gruppers appel ved at fremme andre fællesskaber og tilbud.

Som led i udmøntning af satspuljeaftalen for 2015 er der igangsat udvikling af en undervisningspakke til brug for grundskolen og ungdomsuddannelser, som har til formål at styrke børns og unges digitale dannelse og kritiske tænkning. Et andet initiativ omfatter kompetence- og kapacitetsopbygning af lokale foreninger, så de gennem tilbud om deltagelse i positive lokale fællesskaber kan medvirke til at udfordre fjendebilleder og bidrage til at forebygge ekstremistiske miljøers negative indflydelse og appel.

PET monitorerer internettet for ekstremistisk indhold med henblik på operative tiltag. Der arbejdes endvidere aktuelt bl.a. på at styrke mulighederne for – herunder i samarbejde med Europol – at identificere og fjerne online-indhold, der fremmer terrorisme.

Læs mere om forebyggelse af radikaliserings- og ekstremisme på www.uibm.dk og www.pet.dk.

Forsvarets og Hjemmeværnets indsats på terrorområdet

Forsvarets, herunder Hjemmeværnets, indsats på terrorområdet understøtter samfundets civile ressourcer, hvor disse ikke er tilstrækkelige eller egnede. Opgaverne falder sædvanemæssigt inden for et meget bredt spektrum og har det til fælles, at opgavernes løsning er en hensigtsmæssig følge af den virksomhed, som det militære forsvar i øvrigt udfører.

Forsvaret opstiller blandt andet ammunitionsrydningsberedskabet og har etableret et helikopterberedskab til støtte for politiet og PET's aktionsstyrke i forbindelse med deres behov for transport og indsættelser over land samt til søs f.eks. i forbindelse med antiterrorindsatser. Forsvaret kan også støtte politiet i forbindelse med opretholdelse af sikkerhed, fred og orden i situationer, hvor der kan blive tale om at bistå politiet direkte under udøvelse af dets magtbeføjelser. I forbindelse med terrorhændelserne i København den 14. og 15. februar 2015 støttede Forsvaret politiet med bl.a. helikoptere.

Hjemmeværnet har medlemmer og enheder fordelt over hele Danmark og kan med kort varsel stille sine kapaciteter til rådighed for samfundet, som det f.eks. skete efter terrorangrebet mod Krudttønden i København den 14. februar 2015.

Forsvarets Efterretningstjenestes indsats på terrorområdet

I 2015 blev der indgået en politisk aftale om en ressourcemæssig styrkelse af FE's indsats mod terror med 415 mio. kr. i perioden 2015–2018. De øgede ressourcer anvendes til en styrkelse af bl.a. FE's elektroniske og fysiske indhentning, en styrkelse af FE's evne til at behandle og analysere de indhentede data samt yderligere styrkelse af FE's samarbejde med PET og udenlandske efterretningstjenester. Endvidere styrkes Center for Cybersikkerheds evne til at rådgive private og offentlige virksomheder om sårbarheder i industrielle styresystemer. FE's indsats på terrorområdet bidrager til at forebygge og modvirke terrorangreb på mål i Danmark og danske mål i udlandet. Ud over mål i Danmark kan det f.eks. også være danske ambassader og repræsentationer i udlandet, danske soldater og andre udsendte samt turister og erhvervsinteresser. Derfor er både PET, Center for Terroranalyse (CTA), Udenrigsministeriet og Forsvaret blandt de vigtigste modtagere af FE's oplysninger om terrortrusler.

FE indhenter og analyserer oplysninger om terrornetværk i udlandet. Det drejer sig blandt andet om ISIL, al-Qaida og andre militante islamistiske netværk, som udgør en direkte trussel mod Danmark og danske mål i udlandet. Terrorisme er et grænseoverskridende fænomen, og derfor foregår FE's arbejde i tæt samarbejde med både udenlandske efterretnings- og sikkerhedstjenester og med PET samt CTA.

Det danske samfund bliver i stadigt stigende grad afhængigt af informations- og kommunikationsteknologi (IKT), og dermed bliver vi også mere sårbare over for cyberangreb. Cybertruslen stammer fra en række forskellige aktører, herunder enkelte militante islamister, der vurderes at være i stand til at udføre simple cyberangreb, f.eks. overbelastningsangreb. Det vurderes som sandsynligt, at terrorister vil blive bedre til at bruge Internettet som angrebsplatform. Center for Cybersikkerhed under FE yder bl.a. en rådgivnings- og vejledningsindsats over for myndigheder og virksomheder, der dels varetages som led i centerets daglige arbejde, dels i et virksomhedsrettet strategisk samarbejdsforum for cybersikkerhed og i en myndighedsrettet tværministeriel kontaktgruppe for cybersikkerhed.

Styrkelse af krise- og redningsberedskab

Beredskabsstyrelsen kan indsættes bl.a. i forbindelse med terrorrelaterede hændelser. I 2015 har Beredskabsstyrelsen haft fortsat fokus på at udvikle specialiserede kapaciteter inden for rednings- og CBRN-området (kemisk, biologisk, radiologisk og nuklear), herunder gennem international certificering af USAR-enheder (Urban Search and Rescue), som kan indsættes nationalt og internationalt til bl.a. udfrielse af indespærrede og tilskadedkomne personer efter bygningssammenstyrtninger. Styrelsen har i 2015 etableret et droneberedskab, der bl.a. vil kunne medvirke til at skabe et overblik for indsatsledelsen, eksempelvis i forbindelse med et terrorangreb.

Der har i 2015 og 2016 også været fokus på det nukleare område og på kemiske kampstoffer i forhold til bl.a. ikke-spredning. Danmark deltog den 31. marts – 1. april 2016 i »Nuclear Security Summit« i Washington, hvor »nuclear terrorism preparedness and response« var sat på dagsordenen.

Beredskabsstyrelsen har i samarbejde med Forsvaret også afholdt seminar under overskriften »Genopretning efter CBRNE-terror« mhp. at identificere de udfordringer og muligheder, som de civile og militære myndigheder vil have efter et CBRNE-terrorangreb.

I et tæt samarbejde med Rigspolitiet planlagde og gennemførte Beredskabsstyrelsen i 2015 den nationale krisestyringsøvelse, KRISØV, som er en tilbagevendende begivenhed, der hvert andet år udfordrer centrale myndigheder og andre aktørers evne til at opretholde og videreføre samfundskritiske funktioner i situationer, hvor disse funktioner trues, svækkes, afbrydes eller ødelægges. Omdrejningspunktet var i 2015 en nuklear hændelse med udgangspunkt i en reaktorulykke ombord på et civilt atomdrevet fartøj på dansk område. Med øvelsen testes de procedurer og mekanismer, der også vil skulle bruges i forbindelse med et eventuelt terrorangreb.

3. INTERNATIONALT SAMARBEJDE OM TERRORISMEBEKÆMPELSE OG KAPACITETSOPBYGNING

Den globale koalition mod terrororganisationen ISIL

Den militant islamistiske terrororganisation ISIL's hastige fremmarch i Irak resulterede hen over sommeren 2014 i en international reaktion, indledningsvist i form af en amerikansk-ledet militær indgriben. Efterfølgende har USA samlet en global koalition i kampen mod ISIL, som nu består af flere end 65 partnere og tre internationale organisationer. Grundlaget for koalitionen indsats er en flerårig strategi, som består af fem indsatsområder: 1) militære indsatser mod ISIL i Irak og Syrien; 2) stabiliseringsindsatser; 3) bekæmpe ISIL's finansiering; 4) stoppe tilførslen af fremmedkrigere; 5) delegitimering af ISIL. Koalitionen mødes jævnligt, bl.a. på udenrigsministerniveau, for at sikre fortsat forankring og koordination af indsatserne.

Danmark deltager i betydelig grad i den globale koalitions indsats mod ISIL med en mobil radar på Al Asad basen i Irak samt Al Dhafra luftbasen i De Forenede Arabiske Emirater (op til ca. 30 personer), et kapacitetsopbygningsbidrag til træning af irakiske styrker på Al Asad basen i Irak (op til ca. 120 personer) samt stabsofficerer tilknyttet koalitionen hovedkvarter. De danske soldater på Al Asad har indtil videre været med til at uddanne over 3.500 irakiske soldater. Dertil kommer uddannelse af ca. 600 kurdiske sikkerhedsstyrker (peshmergaer) i perioden november 2014 til februar 2015.

Danmark har tidligere igennem tolv måneder (oktober 2014 til oktober 2015) haft F-16 kampfly udsendt i Irak. Bidra-

get gennemførte i alt 1.112 flyvninger fordelt på 547 missioner og anvendte i alt 503 bomber. Herudover har et C-130J-transportfly bistået koalitionen indsats fra september 2014 til marts 2015.

Den 19. april 2016 besluttede Folketinget at sende et yderligere militært bidrag til støtte for indsatsen mod ISIL i Irak og Syrien. Bidraget omfatter et F-16 kampflybidrag, et styrkebidrag omfattende specialoperationsstyrker og et C-130J transportflybidrag. Derudover vil der i forbindelse med etablering og hjemtagning af bidragene i regionen være behov for midlertidig udsendelse af yderligere personer til udpakning, opstilling og klargøring samt nedtagning af faciliteter mv., herunder etablering af kommunikationsforbindelser. Alle tre bidrag vil indgå i koalitionen indsats mod ISIL i Irak og Syrien.

Ud over indsatsen inden for rammerne af koalitionen er Danmark også aktiv med humanitær hjælp til ofre for ISIL og med udviklings- og stabiliseringsprojekter i regionen. Målet med den danske stabiliseringsstøtte til Syrien – der beløb sig til 100 millioner i 2015 – er at støtte moderate oppositionsaktører og fremme en politisk løsning på den igangværende konflikt, med henblik på at skabe et demokratisk og fredeligt Syrien. For Iraks vedkommende blev der i 2015 afsat 32,5 millioner kr. til et opstartsstabiliseringsprogram med fokus på bl.a. stabilisering i nyligt befriede områder, en irakisk sikkerhedssektorreform samt støtte til civilsamfund og frie medier.

Danmark støtter i 2015 og 2016 endvidere arbejdet med minerydning efter bl.a. ISIL i Irak og Syrien via en bevilling på 30 mio. kr. til FN's minerydningsstjeneste UNMAS med hovedfokus på Syrien og Irak. Der er herudover i 2016 givet tilsagn om dansk støtte på 6,6 mio. kr. til et amerikansk minerydningsprojekt i Ramadi, Irak. Særligt lureminer, som ISIL har skjult i civile bebyggelser i de områder, de sidenhen er blevet trængt tilbage fra, er en stor udfordring for den fordrevne befolknings mulighed for at vende tilbage. Det forventes, at minerydning vil blive et vigtigt indsatsområde under det kommende treårige regionale stabiliseringsprogram for Syrien og Irak for 2016-2018.

Global Counterterrorism Forum (GCTF)

Danmark deltager fortsat i arbejdet i Global Counterterrorism Forum (GCTF), der er en uformel alliance af 29 vestlige og ikke-vestlige lande samt EU, som på initiativ af USA og Tyrkiet er gået sammen om at forebygge terrorisme og voldelig ekstremisme. Fra dansk side har man med indsatser inden for henholdsvis imødegåelse af terrorfinansiering og voldelig ekstremisme engageret sig særligt i de to geografiske arbejdsgrupper om Afrikas Horn og Sahel regionerne. I Sahel-arbejdsgruppen leder Danmark sammen med Burkina Faso den del af arbejdet, der har fokus på at fremme inddragelse af lokalsamfund i indsatsen med at forebygge voldelig ekstremisme, mens Danmark i arbejdsgruppen for Afrikas Horn og Yemen har foranstaltet en kortlægning af regionale kapaciteter og behov inden for imødegåelse af hvidvask og terrorfinansiering, der vil danne afsæt for GCTF's videre arbejde i regionen inden for feltet.

Understøttelse af FN- og EU-indsatser

I december 2015 vedtog et enstemmigt Sikkerhedsråd sikkerhedsrådsresolution 2253 om sanktioner rettet mod ISIL og Al-Qaida. Mere end 60 medlemsstater, herunder Danmark sammen med resten af EU-landene, var medforslagsstillere af resolutionen.

I FN-sporet har Danmark endvidere støttet indsatser implementeret af FN, der har til formål at fremme effektiv terrorbekæmpelse med fuld respekt for menneskerettighederne.

EU's udenrigsministre godkendte i oktober 2014 en terrorbekæmpelsesstrategi for Syrien og Irak med særlig fokus på fremmedkrigere. Strategien udgør en langsigtet ramme for at begrænse truslen mod Europa og europæiske interesser samt mod den regionale stabilitet. Den skal også bidrage til strategisk overvindelse af ISIL og andre grupperinger, inkl. den voldelige ideologi, de repræsenterer. Fra dansk side har man lagt vægt på at omsætte EU-strategien til handling, og Udenrigsministeriet har bl.a. bistået Europa-Kommissionen med at formulere et EU-program i Mellemøsten og Nordafrika på 13 millioner euro fra EU-Kommissionens stabilitetsinstrument, der er i nu er igangsat.

Udenrigsrådet vedtog på sit møde den 9. februar 2015 i opfølgning på bl.a. angrebet på Charlie Hebdo rådskonklusioner, der præsenterede EU's mangesidede og intensiverede indsats mod terrorisme. Herunder at styrke partnerskaber med nøglerlande i Mellemøsten og Nordafrika, bl.a. ved udsendelse af terrorbekæmpelseseksperter til en række EU-delegationer i regionen, støtte til kapacitetsopbygning i tredjelande, modvirkelse af radikaliserings og voldelig ekstremisme, fremme af internationalt samarbejde samt adressering af underliggende faktorer.

Freds- og Stabiliseringsfonden

Freds- og Stabiliseringsfondens midler bliver brugt til sam-tænkte indsatser, der består af udviklings-, stabiliserings- og sikkerhedsmidler til bl.a. forebyggelse og bekæmpelse af terrorisme og radikaliserings. Der er bl.a. igangsat et program til 28,5 mio. kr. med fokus på frontlinjestater i kampen mod ISIL. Programmet indeholder fire indsatsområder: 1) *Kapacitetsopbygning af finansielle efterretningsenheder* i Jordan, Libanon og Irak, der kan begrænse ISIL's adgang til finansiering. Indsatsen, der er formuleret i samarbejde med Statsadvokaten for Økonomisk og International Kriminalitet (SØIK), omhandler træning, analyse og kapacitetsopbygning, herunder anvendelse af særligt IT-udstyr, og udmøntes bl.a. via den tidligere chef for Hvidvasksekretariatet, der af Udenrigsministeriet er udsendt som regional rådgiver. 2) *Opstart af forebyggelsesindsatsen* i kommuner i Jordan, Libanon og Tunesien over for personer, som er i risiko for at blive en del af ekstremistiske miljøer. Der er tale om samarbejde med danske kommuner bl.a. om at overføre metoder og erfaringer på forebyggelsesområdet. 3) *Kapacitetsopbygning af myndigheder* i Jordan ift. personer, som allerede er engageret i ekstremistiske miljøer (den spidse del af forebyggelsespekteret). Der er tale om et pilotprojekt i samarbejde med PET mhp. afklare, hvor en evt. dansk indsats vil give mest effekt. 4) *Støtte til koalitionen strategiske kommunikation mod ISIL's ideologiske propaganda*. Projektet gennemføres vha. lokale civilsamfundsorganisationer indenfor rammerne af ISIL-koalitionen. Nogle af modkommunikationsindsatserne (f.eks. videoer) ses af hundredtusindvis af brugere, og der er bl.a. trænet lokale online ambassadører for moderate budskaber på sociale medier.

Indsatser i Irak og Syrien

I slutningen af 2015 lancerede Danmark et nyt étårigt stabiliseringsprogram for Irak, på i alt 32,5 mio. kr. Som en del af programmet har Danmark bidraget til en international FN-ledet fond, som finansierer stabilisering af irakiske områder befriet fra ISIL.

Gennem Syrien-stabiliseringsprogrammet for 2015-2016 på 100 mio. kr. støtter Danmark levering af basale serviceydelser i lokalsamfundene i oppositions-kontrollerede områder. Det skal bl.a. styrke deres modstandsdygtighed over for ekstremistiske grupper. Dertil støtter Danmark bl.a. FN's arbejde for at fremme en politisk løsning på den syriske konflikt og støtter også civilsamfundsaktører, der arbejder for et mere demokratisk og frit Syrien.

I efteråret 2016 lancerer Danmark et nyt treårigt stabiliseringsprogram for Syrien og Irak, der bl.a. skal bidrage til at støtte områder befriet fra ISIL. Der er i 2016 afsat i alt 122,5 mio. kr. til programmet.

Det Arabiske Initiativ

Det Arabiske Initiativ har i 2015 (169 mio. kr.) og 2016 (140 mio. kr.) bl.a. bidraget til at bane vejen for politisk og social inddragelse, jobskabelse særligt for regionens unge samt opbygning af tillid og fredelig sameksistens mellem forskellige befolkningsgrupper som led i at reducere fundamentet for sektersk konflikt, radikalisering og ekstremisme i den arabiske verden. En ny fase af Det Arabiske Initiativ for 2017-2021 er under udarbejdelse.

Indsatser i Libyen

Situationen i Libyen er fortsat kaotisk, og det politiske og sikkerhedsmæssige tomrum forårsaget af konflikten har skabt grobund for ekstremistiske grupper og organiseret kriminalitet. Udviklingen i landet udgør en stigende regional terrortrussel og har ligeledes en direkte effekt på Europa. EU støtter i betydeligt omfang FN's bestræbelser på at sikre en politisk løsning i Libyen og etablere en effektiv samlingsregering. Desuden har EU, bl.a. under den fælles sikkerheds- og forsvarspolitik (CSDP), søgt at styrke myndighedernes kapacitet til mere effektiv grænseforvaltning (EUBAM Libya). Danmark støtter EUBAM Libyen med en strategisk udsendelse af én civil ekspert fra Freds- og Stabiliseringsberedskabet (FSB). Som reaktion på de stigende flygtninge- og migrationsstrømme – særligt hen over Middelhavet – har EU iværksat en række initiativer, herunder bl.a. en udvidelse af Det Europæiske Grænseagentur Frontex' grænseforvaltningsoperationer samt bekæmpelse af menneskesmugling. EU har desuden stillet den libyske samlingsregering en støttepakke på sammenlagt 100 mio. EUR til en bred række områder i udsigt. Den konkrete udmøntning af støtten vil blive defineret i tæt samarbejde med samlingsregeringen og i koordination med FN's støttemission i Libyen (UNSMIL). Danmark har i Libyen bl.a. ydet støtte til retssektoerreform, fremme af menneskerettigheder og frie medier samt torturehabilitering. Danmark støtter aktuelt gennem Freds- og Stabiliseringsfonden den libyske forfatningsforsamlings bestræbelser på at udarbejde en ny forfatning for landet – en proces der kører sideløbende med den politiske proces.

Indsatser i Sahel-regionen

Danmark bidrager med i alt 128 mio. kr. til Freds- og Stabiliseringsprogrammet for Sahel, som løber i perioden 2013-2017 og fokuserer på i) mægling og forsoning, ii) demokratisk kontrol med sikkerhedssektoren og iii) imødegåelse af voldelig ekstremisme og bekæmpelse af organiseret kriminalitet. Eksempelvis støtter Danmark gennem FN i Sahel-regionen bl.a. træning af nationale grænsemyndigheder, styrkelsen af myndigheders kontrol med våben samt anti-radikaliseringssatser i fængsler. Indsatsen bidrager til at styrke nationale myndigheders kapacitet til at bekæmpe voldelig ekstremis-

me, menneskesmugling samt smugling af narkotika og våben. Desuden støtter Danmark aktiviteter for at styrke lokalsamfundets muligheder for at håndtere sikkerhedsudfordringer i grænseområdet mellem Mali, Burkina Faso og Niger.

Derudover bidrager Danmark til stabilitet i Sahel-regionen gennem det langsigtede udviklingssamarbejde med Mali, Burkina Faso og Niger. I Mali støtter Danmark forsoning mellem forskellige befolkningsgrupper, konfliktforebyggende tiltag samt intrareligiøs dialog med henblik på at forebygge radikaliserings. I Burkina Faso støtter Danmark kapacitetsopbygning af det lokale politi med henblik på, at forbedre samarbejde med lokalbefolkningen. I Niger ventes det nye lande-program at bidrage til regeringens indsats for at understøtte lokal konfliktløsning og stabilitet.

Endelig yder Danmark et væsentligt bidrag til stabilisering af Mali gennem militære og finansielle bidrag til FN's fredsbevarende mission i landet MINUSMA. Danmark har bl.a. siden marts 2015 besat stillingen som styrkechef for MINUSMA, ligesom Danmark siden januar 2014 har bidraget med ca. 20 stabsofficerer til missionens hovedkvarter i Bamako og efterretningsanalysecellen, »All Sources Information Fusion Unit« (ASIFU), i Gao. Dertil besluttede Folketinget i november 2015 at øge det militære bidrag til at omfatte et C-130J-transportfly med tilhørende stab på op til ca. 60 personer, et specialoperationsbidrag på op til ca. 30 personer og en evt. øgning af det eksisterende stabsbidrag til op til ca. 30 personer.

Indsatser i Østafrika

I Kenya har PET udvidet indsatsen med at eksportere og skræddersy danske forebyggelsesinitiativer imod voldelig ekstremisme til en lokal kenyansk kontekst. Det indbefatter bl.a. et exit-program over for voldelige ekstremister, særligt kenyanske fremmedkrigere og al-Shabaab sympatisører, samt uddannelse og opkvalificering af personale i kenyanske fængsler og prøveløsladelsescentre. Indsatsen er støttet af Freds- og Stabiliseringsfonden og udrulles af PET i samarbejde med Kenyas National Counter Terrorism Centre.

Den Afrikanske Unions fredsbevarende mission i Somalia (AMISOM) har sammen med den somaliske hær fortsat kampen mod Al-Shabaab i 2015. Selvom Al-Shabaab er svækket udgør terrorgruppen fortsat en alvorlig trussel i Somalia. Al-Shabaab er i stigende omfang overgået til asymmetrisk krigsførelse: Angreb mod hoteller og regeringsbygninger, målrettede drab og hit-and-run angreb. Det har været vanskeligt for AMISOM at konsolidere fremskridt og sikre baser, og særligt den civile stabiliseringsindsats i det centrale og sydlige Somalia har ikke i tilstrækkelig grad fulgt det militære fremskridt. Brug af de nationale politistyrker i de nyligt befriede områder er kun benyttet i begrænset omfang, og det er stadig usikkert for udviklings- og humanitære organisationer at operere der. Endelig udgør Al-Shabaab en trussel mod den regionale stabilitet, og har været i stand til bl.a. at udføre det komplekse terrorangreb mod universitetet i Garissa i Kenya, hvor 148 blev dræbt.

Sammen med Den Afrikanske Union har Danmark, Storbritannien, USA, EU, og Tyrkiet spillet en afgørende rolle inden for sikkerhedssektorreform bl.a. med støtte til de somaliske sikkerhedsstyrker gennem stipendier og logistiske bidrag. Danmark har siden 2010 støttet AMISOM og bevilliget i 2015 yderligere midler til perioden 2016-2017. Danmark støtter endvidere Somalia Stability Fund, som arbejder med statsopbygningsprojekter i de nyligt befriede områder gennem aktiviteter for god regeringsførelse, konfliktløsning,

forebyggelse af voldelig ekstremisme, samt erhvervsprogrammer for unge. Desuden har Danmark gennem en FN trust fond i 2015 støttet den somaliske hær med bl.a. mad, vand, brændstof, transport, telte og evakuering af sårede i forbindelse med operationer udført i samarbejde med AMISOM.

Danmarks bilaterale Somalia landeprogram 2015-2017 er orienteret mod at skabe jobs til unge, og dermed skabe et alternativ til vold, kriminalitet og terror. Danmark har frem til 2015 støttet rehabilitering af al-Shabaab afhoppere ved at tilbyde Danmark sin støtte til kapacitetsopbygning af Etiopiens finansielle myndigheder med 10 mio. kr. for fortsat at styrke den etiopiske kapacitet til forebyggelse og bekæmpelse af pengevidvask og terrorfinansiering. Særligt fokus vil være på håndtering af bevismateriale for online økonomisk kriminalitet samt informationskampagner om risici ved pengevidvask og illegale pengestrømme.

Indsatser i Asien

Terrorisme og radikalisering udgør fortsat en alvorlig udfordring for en række lande i Asien, hvor Danmark er engageret i projekter for at stabilisere landene og forebygge terror.

Fokus er fra dansk og international side stadig rettet imod at sætte de afghanske sikkerhedsstyrker i stand til at varetage sikkerheden i Afghanistan. I lyset af den nuværende sikkerhedssituation har NATO med USA i spidsen besluttet at tilpasse udviklingen i Resolute Support-missionen og dermed bibeholde den regionale tilstedeværelse i Afghanistan. Samtidig har størstedelen af NATO-landene besluttet at opretholde deres nuværende bidrag til missionen. Dette initiativ skal naturligvis i første række tjene til at støtte, rådgive og træne de afghanske sikkerhedsstyrker i deres kamp mod Taliban. Men

øget regeringskontrol og en mere stabil sikkerhedssituation vil på længere sigt også have effekt på andre terrorbevægelers mulighed for at bruge Afghanistan som udgangspunkt for angreb i andre dele af verden (f.eks. Al Qaeda og ISIL).

I overensstemmelse med Afghanistanstrategien 2015-17 er fokus for den danske sikkerhedsindsats træning, uddannelse, rådgivning og støtte af de afghanske sikkerhedsstyrker (forsvar og politi), så afghanerne på sigt selv kan varetage sikkerheden i landet. Indsatsen består af en militær træningsmission, udsendt politi og finansiell støtte til de afghanske sikkerhedsstyrker på gennemsnitligt 100 mio. pr. år i perioden. Den udviklingsbistand og humanitære bistand, som Danmark yder, bidrager tillige på lidt længere sigt til at stabilisere sikkerhedssituationen ved at skabe bedre levevilkår.

Danmark støtter Indonesiens indsats inden for terrorbekæmpelse gennem bistand til Jakarta Centre for Law Enforcement Cooperation, som er et polititræningscenter, hvor der bl.a. undervises i terrorbekæmpelse. Danmark vil søge at styrke samarbejdet med de indonesiske myndigheder om bekæmpelse af voldelig ekstremisme. Dertil kommer, at Danmark understøtter indsatsen mod radikalisering gennem et civilsamfundsprogram, der søger at fremme god regeringsførelse og tolerance gennem blandt andet politimyndigheder, religiøse institutioner, universiteter og skolesystemet, samt via støtte til kortlægning af brugen af sociale medier i radikaliseringsprocesser.

Hermed slutter redegørelsen.